

LUPA AUTTAA!

Pesäpuu ry 20 vuotta

Tekoja – Rakkaudesta lapseen

KIINTYMYSKESKEINEN KASVATUS – SIOITETTU LAPSI KOULUSSA

Christine Väливаara ja Hanna-Leena Niemelä
Kehittämispäälliköt, Pesäpuu ry

Onko rakkaudelle tilaa koulussa ja lastensuojelussa?

Sijoitettujen nuorten ajatuksia koulusta

- Muutot, koulun vaihdot
- Leimaaminen, erilaisuus
- Opettajien asenteet, sokeus
- Huono tiedonkulku
- Kiusaaminen, väkivalta, päihteet
- Pelko, yksinäisyys, arvottomuuden tunne, osaamattomuus, viha, ahdistuneisuus, avun puute

- Joustavuus, tuki, pienryhmät
- Välittäminen, ymmärtäväiset ja auttavat opettajat
- Luottamus, toiveikkuus
- Onnistumisen kokemukset
- Itsensä puolustaminen
- Kaverit, ohjaajat, sijaisvanhemmat
- Onnistuneet koulupalaverit

Tunne-elämää ei voi erottaa oppimisesta

- Terveet ihmissuhteet ja kiintymys edeltävät oppimista.
- Jos lapsi ei koe olevansa turvassa, omien voimavarojen ja vahvuuksien hyödyntäminen rajoittuu
- Aikuisen tärkein työkalu on edistää lapsen turvallisuuden tunnetta ja rakentaa luottamusta

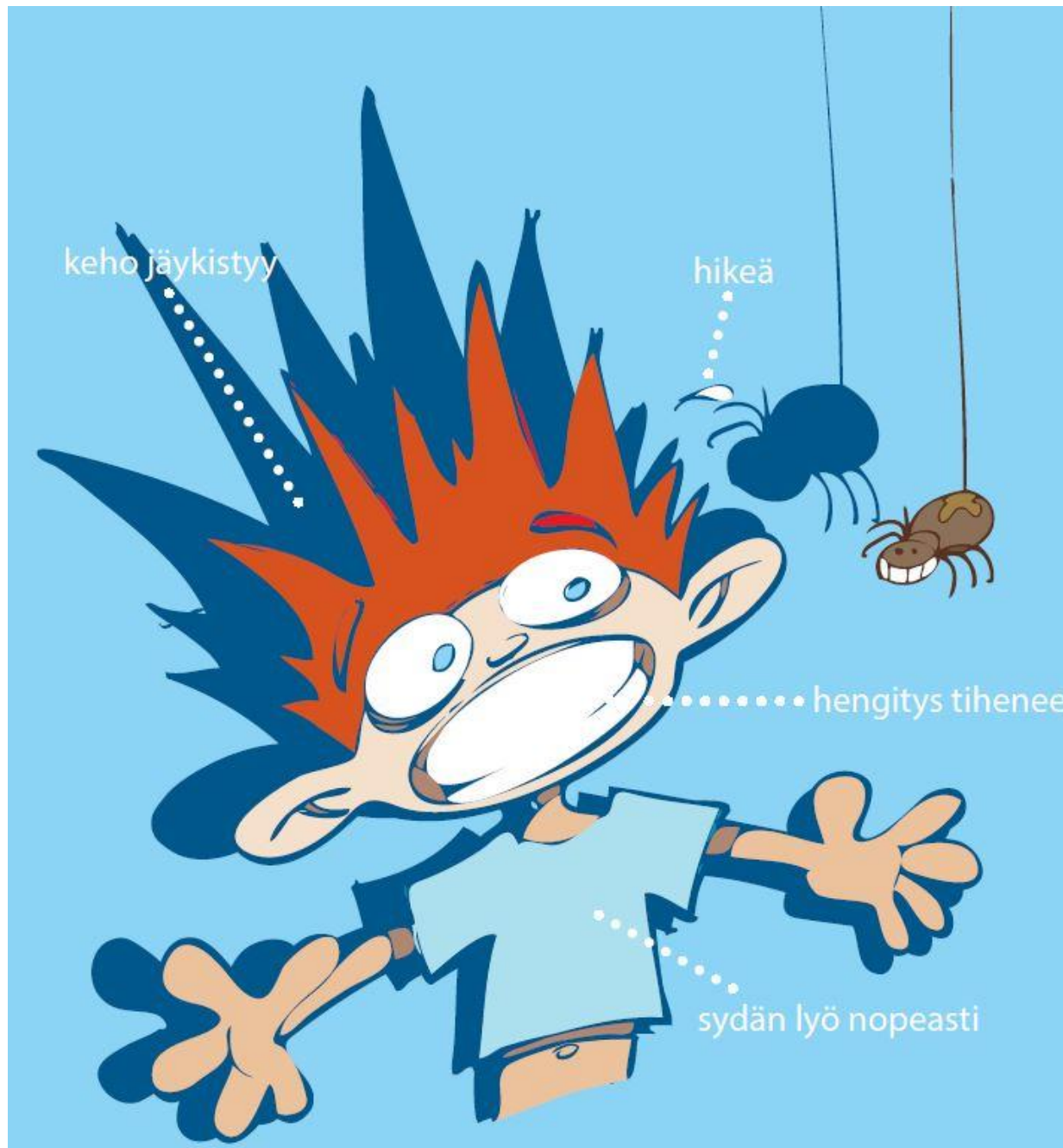
Kiintymyssuhde on itsesäätelyn perusta

- Kiintymyssuhde on tunnesäätelysuhde, jossa aikuinen säätelee lapsen sisäistä tilaa.
- Yhteiset kokemukset muuttuvat vähitellen lapsen sisäistämiksi tunne- ja itsesäätelytaidoiksi
- Haavoittavissa kasvuolosuhteissa kiintymyssuhde voi kehittyä turvattomaksi ja itsesäätelytaidot jäädä puutteellisiksi

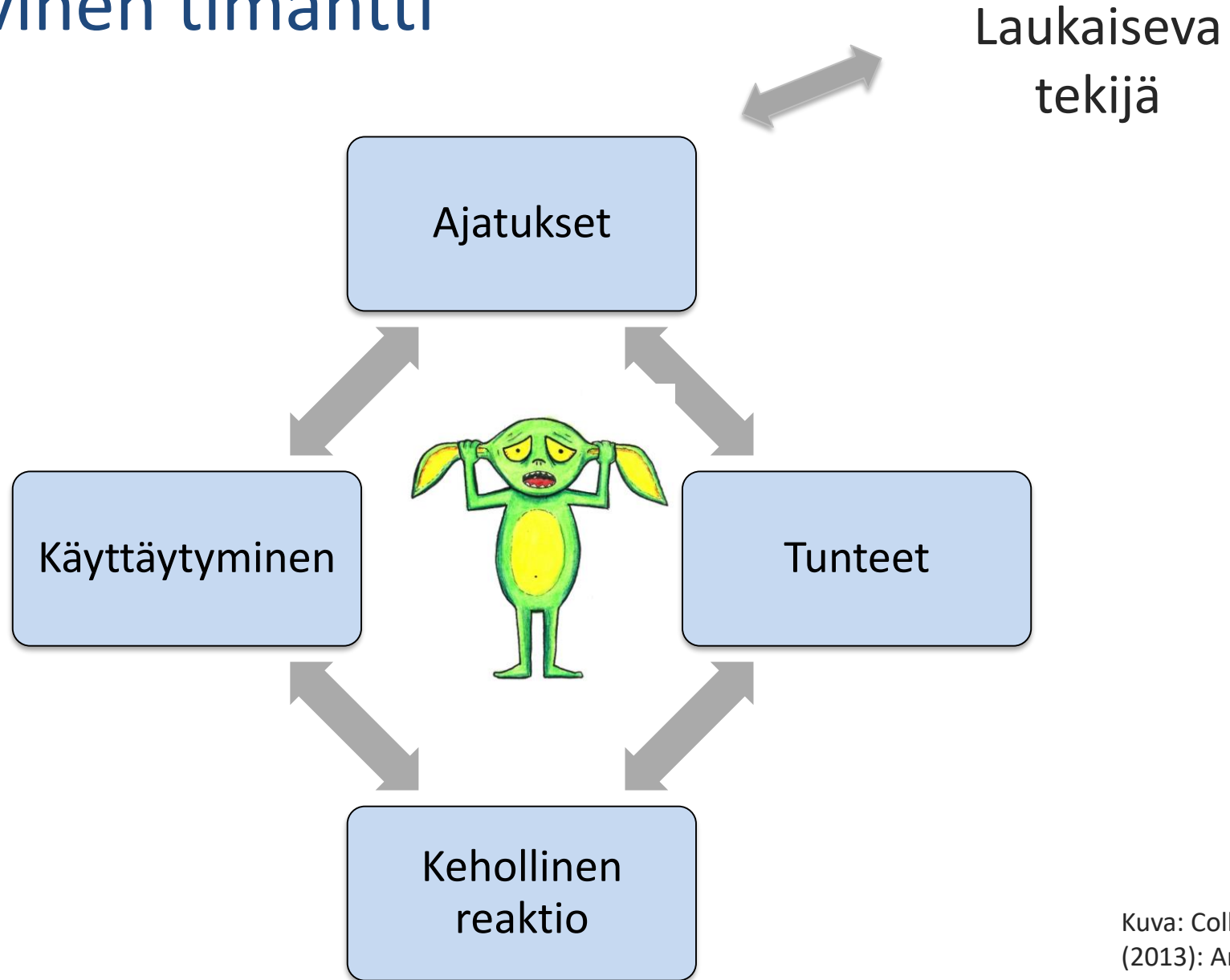

Taistele

Jähmety

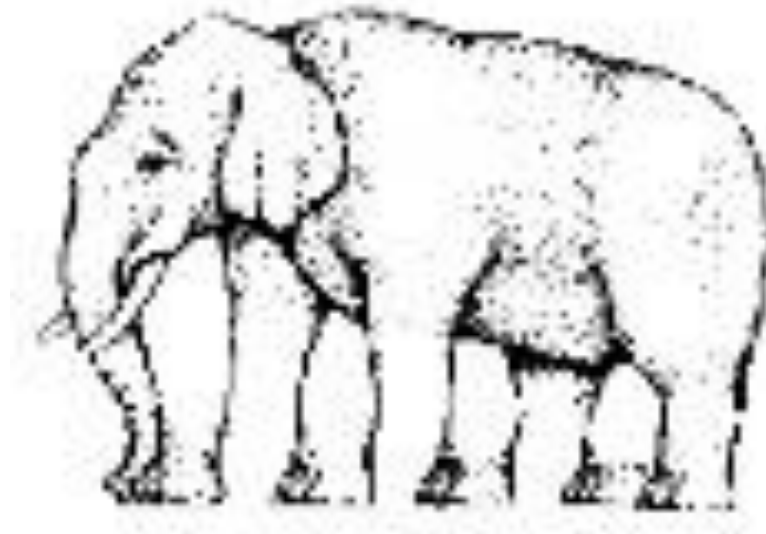
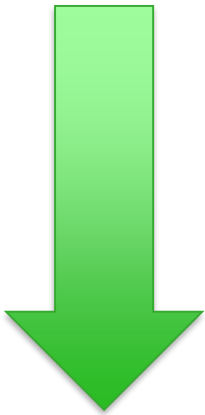

”Kognitiivinen timantti”

Epäluottamus, turvattomuus = estynyt oppiminen

- Kroonisessa stressissä hippokampus (oleellinen tietoisessa muistojen tallentamisessa ja oppimisessa) kutistuu
- Manteliumake (pelon prosessointikeskus) kasvaa

Aikuisen käyttäytyminen ja lapsen reaktio

(Geddes 2006)

Häiriötä ehkäisevä aikuinen

- Jämäkkä
- Johdonmukainen
- Pitää oppilaasta, kunnioittaa

Lapsi tuntee olonsa:

- Pidetyksi
- Kannustetuksi
- Luottavaiseksi

Häiriötä provosoiva aikuinen

- Napit vastakkain
- Nöyryyttää
- Asennoituu kielteisesti

Lapsi kokee olevansa:

- Ei pidetty
- Epäonnistunut
- Ei luota aikuiseen

Aikuisen kiintymyskeskeinen asenne avaa luottamuksen lukkoja

Playful- leikkisyys

Love - rakkaus

Accepting- hyväksyntä

Curious – uteliaisuus

Emphatic - empaattisuus

*”Aikuisen on avattava lapselle tila
olla avoin haavoittuvuuksineen”*

(Hughes 2011)

Pääperiaatteita

kuuntele, odota, arvosta, selkiytä

Vähennä:

- rangaistuksen sijaan lapselle apua syyllisyyden, häpeän ja turhautumisen tunteiden käsittelyyn
- käyttäytyminen on loogista suhteessa aiemmin koettuun

Lisää:

- turvallisuuden tunnetta
- pysyvyyttä ja jatkuvuutta
- struktuuria ja ennakointia
- läsnäoloa ja valvontaa
- lapsen onnistumisen kokemuksia, toivoa

Sijoitetuilla lapsilla on kohonnut riski:

Koulutus on tärkeä suojaava tekijä!

- Alisuoriutumiseen
- Heikkoon koulumenestykseen
- Muita alempaan koulutustasoon ja ilman ammattia jäämiseen
- Psyykkisiin ja fyysisiin sairauksiin
- Teinivanhemmuuteen
- Riippuvuuksiin
- Itsetuhoisuuteen

Lastensuojelun, koulun ja lastenpsykiatrian yhdyspinnoilla haasteita

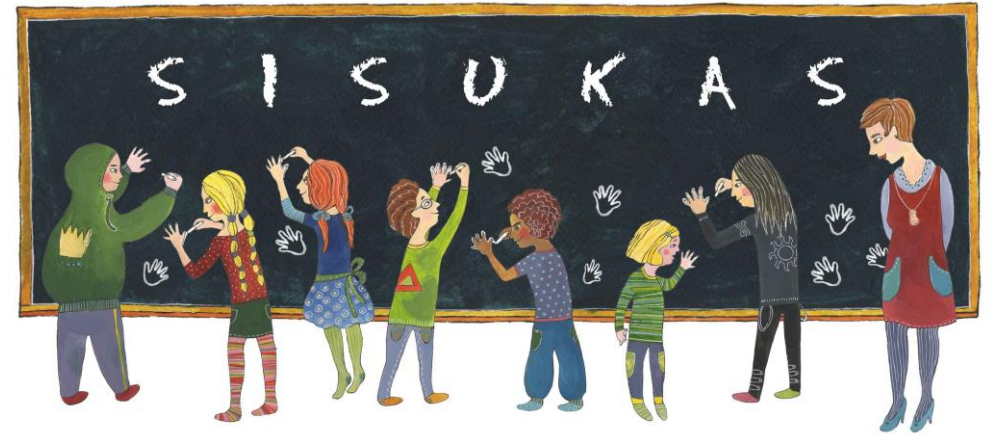

- Sijaishuoltopaikat ja koulut vaihtuvat
- Ongelmia tiedonkulussa, yhteistyössä
- Epäselvät roolit, vastuut ja käytännöt
- Lapset eivät saa tarvitsemaansa tukea
- Puuttuu tietoa ja osaamista
- Ongelmalähtöisyys ja leimaaminen
- Aikuisten uupuminen, kyynistyminen

- monialaiset ammattilaiset työpajoissa

Sisukas rakentaa lasta kannattelevan verkoston

- SISUKAS- malli on sijaishuollon systemaattinen interventio (2-3 v.) sijoitettujen lasten syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- Konsultoiva, liikkuva tiimi (stt, erto, psykologi) kuntien apuna
- Pilotoitu Keski-Suomessa 2012-16
- Levittäminen ja juurruttaminen käynnissä
- Yhteistyössä ruotsalainen Skolfam- verkosto

Sisukas – lastensuojelun ja koulun yhdyspinnoilla

SISUKAS-mallin vaiheet

1. Sosiaali-
työntekijän
yhteydenotot

2. Aloitus-
tapaaminen

3. Alku-
kartoitus

4. Palaute ja
oppimis-
suunnitelma

5. Tuki ja
seuranta

6. Seuranta-
kartoitus

7. Loppu-
tapaaminen

Seuranta
yläkoulun
loppuun

www.sijoitettulapsikoulussa.fi

Sisukas- toiminnan vaikutukset

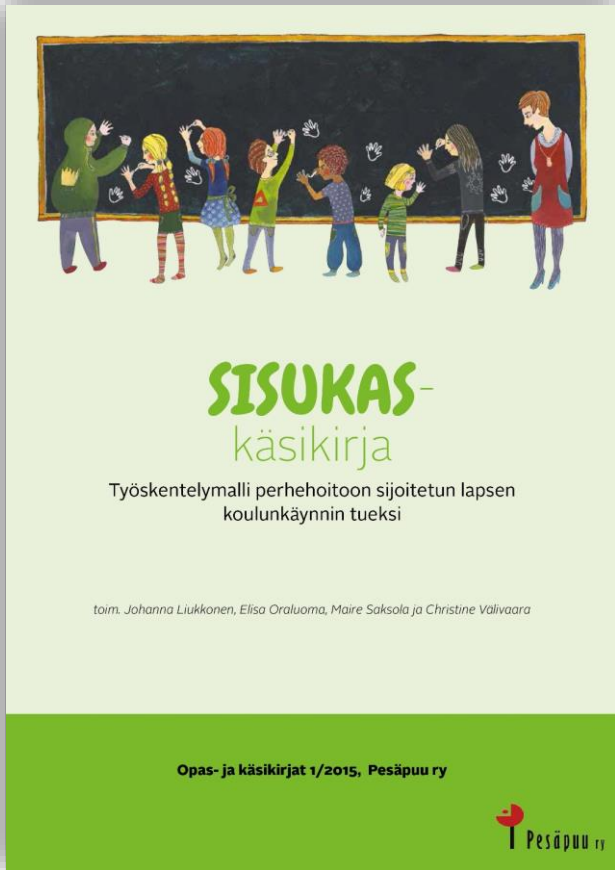

- tiedonkulku parani ja monialainen yhteistyö tiivistyi
- aikuisten valmiudet tukea sijoitettua lasta vahvistuivat
- lasten osallisuus lisääntyi, saivat yksilöllistä tukea
- **myönteinen kehitys lasten oppimistuloksissa ja psyykkisessä hyvinvoinnissa**
- suojaavien tekijöiden vahvistuessa selviytymiskyky paranee
- koulupudokkuus vähenee

Jaakon tarina

Materiaalit: www.sijoitettulapsikoulussa.fi ja verkkokauppa.pesapuu.fi

Rakkaus on lapsen kasvun lähde ja perustarve.

Rakkautta on huolehtia siitä, että lapsi on turvassa, osallinen ja arvokas lastensuojelun palveluissa.

Lastensuojelussa tarvitaan rohkeutta puhua rakkaudesta, ymmärtää sen merkitys lapsen elämässä.

Rakkaus on tekoja.

Pesäpuu ry **20** vuotta

Tekoja – Rakkaudesta lapseen